

Florica Gh. Ceapoiu, Florian Chelu Mudeva, *Din laboratorul lui Mihai Eminescu. Sonetul*, Editura Muzeului Național al Literaturii Române, 2018, 536 p.

Doamna Florica Gh. Ceapoiu îmi face plăcerea de a-mi oferi cartea *D-sale Din laboratorul lui Mihai Eminescu. Sonetul*, un studiu realizat în cadrul programului foarte amplu „Sonetul muzical” al d-lui Florian Chelu Mudeva, program care-și propune să „șlefuiască” scrisul eminescian astfel încât să fie cât mai ușor posibil de pus pe note muzicale și cântat/rostit fără unele asperități ce le prezintă scrierea actuală sau depărtarea noastră în timp de Eminescu. Pentru a-l opri pe dl. muzician să schimbe unele cuvinte ori să taie altele ori să le lege în context, dânsa își propune să coboare în laboratorul de creație eminescian ca să găsească, acolo, formele cele mai convenabile rostirii eufonice actuale. Aceasta este ceea ce și-a propus; pe parcursul studiului său, însă, și-a dat seama că ar putea, astfel, să strice poezia luând de ici și de acolo, din manuscrisele aferente fiecărui titlu, ce-i convine pentru vocile și instrumentele muzicale de astăzi, făcând, așadar, un colaj, un scenariu propriu – fie chiar și prin schimbări mici ale unui text. În consecință, a purces la analiza fiecărei versiuni și variante ale fiecărui sonet eminescian, rezultatul fiind o ediție critică. Lucrul a fost posibil, pentru că s-a oprit numai asupra sonetelor, o mică parte din imensul laborator poetic eminescian; altfel, i-ar fi trebuit o viață întreagă, lungă și prinsă într-un colectiv de specialiști – ceea ce, de altfel, îi și dorim.

Autoarea ni se adresează, știind că ne-am ocupat, și noi, destul de intens, cu studiul manuscriselor eminesciene – și ne cere o opinie despre carte. E drept că am frecventat ani la rând aceste manuscrise, pentru volumele de texte filosofice și istorice, pentru traduceri din limba germană și, desigur, pentru partea de fragmentariu eminescian; am transcris, comentat, interpretat aceste texte împreună cu filosoful Constantin Noica, dar și cu Gherasim Pinteș, cel care cunoștea scrierea gotică de mână a lui Eminescu, apoi cu germaniști precum Helmuth Frisch, filosofi ca Thomas Kleininger și ceilalți (vezi autorii volumului XV din *Opere*) – și iarăși e drept că m-am delectat cu poeziile lui Mihai Eminescu în manuscrisele sale, multe presărate printre texte filosofice ori în aceleași caiete, am avut chiar curiozitatea (și dorința) de a verifica aceste forme manuscrise, cu edițiile actuale – și, dacă aș fi avut mai mult răgaz, aș fi înaintat în studiu oferind o viziune proprie asupra editării de texte. Mă bucur că această operațiune este continuată – și mă bucur, mai ales, că d-na Florica Ceapoiu îl citează și urmează metoda filologică a lui Nicolae Georgescu, cel care vine cu noutăți în domeniu.

Problema este că toți editorii lui Eminescu au frecventat aceste manuscrise, pe toate, nu doar o secțiune a lor, și fiecare în parte a descifrat textul în felul său, a făcut filiațiile de manuscrise care i s-au părut lui cele mai plauzibile. O ediție critică actuală a poeziei eminesciene, a tuturor poeziilor, trebuie să țină cont de toate aceste lecturi anterioare, adică trebuie să compare manuscrisul cu fiecare editor în parte, de la Chendi la Creția. Pentru segmentul pe care și l-a ales, acela al

sonetelor, editoarea de astăzi îi folosește masiv pe Perpessicius și Petru Creția ca puncte de comparație; stufoasa ediție a lui C. Botez a fost, și ea, foarte necesară (este consultată mai rar).

Este de neînțeles faptul că organizează sonetul eminescian tematic, în trei categorii: *Sonete meditativ-filosofice* (și apoi, de ce *Iambul* aici?! Ca să nu mai spunem că „meditativ-filosofice” sunt toate sonetele, sau marea majoritate a lor), *Sonete satirice și ironico-romantice* (de ce stă aici *Democrația*? Ce înseamnă ironico-romantice? Autoarea nu-și definește categoriile) și *Sonete de dragoste și dor*. G. Ibrăileanu și Mihail Dragomirescu organizau tematic poezia eminesciană, dar după criteriile anunțate.

Tot ca o nedumerire, de ce se repetă într-o secțiune întregă a cărții formele actuale ale poeziilor? Practic, se dublează cantitatea de hârtie – și, mai grav poate, editoarea nu-și impune/susține punctul de vedere: a stabilit un text în „laboratorul de creație al lui Eminescu – iar apoi vine cu alt text, deja stabilit de către edițiile canonice. Înțelegem, în parte, de ce: Florica Ceapoiu stabilește o anumită punctuație, cea pe care o consideră eminesciană, iar textul canonic din secțiunea cealaltă a cărții are altă punctuație, cea a editorilor actuali. În plus, dânsa discută intens, cu argumente de text excelent puse în vedere, cele două apostrofuri la Eminescu, stabilește care este cel potrivit în viziunea internă, manuscrisă, a poetului (apostroful strâns, sau fără blanc, ori cel larg, cu blanc; sunt accente diferite în rostire) – și în textul canonic, actual, vedem, în locul lor, liniuța de unire. Aceste lucruri, însă, trebuiau spuse la locul lor, la fiecare sonet în parte, fără această repetare – care dă impresia unei ieșiri din joc (am fost în laboratorul eminescian – și iată, am ieșit pe calea actuală). Este și o formă de asumare a responsabilității: dacă editoarea stabilește un text cu apostrofuri, cu *-u* final, cu cele două cratime (succesive) eminesciene, cu aceste virgule etc., trebuie să rămână la ele, nu s-o facă doar expozitiv.

În fond, însă, prin d-na Florica Ceapoiu eminescologia câștigă un specialist în manuscrisele eminesciene, un împătimit de poezie în general, de eufonia eminesciană, în special, un analist pe spații mici al scrisului. Metoda sa te invită la cercetare împreună, cum ar spune Noica, adică îți oferă un ghid de orientare în scrierea manuscrisă eminesciană – care acum este la îndemâna tuturor prin editarea fotocopiată a manuscriselor. Nu putem decât să-i urăm succes – atât în perfecționarea metodei, cât și în lărgirea temei dincolo de hotarele, strâmte totuși, ale sonetului.

Alexandru Surdu